

vall que desemboca a Escot, en el Gave d'Aspa, es diu *Barescou*: evidentment VALLIS ASKONUM 'vall dels teixons' (cf. aran. *Balarties*, *Barradòs*, *Barousse*, *Baredge* etc.).

Que el mot pertanyia a tot l'aquitànic, en tenim proves més orientals: En efecte, HALSCO figura en una inscripció de data romana, trobada prop de Luxon (Mitxelena, *Onom. Aquit.*, 451). Car l'alternança sk/lsk i l'anàloga -rd/-rsd- està ben provada per importants NLL ibero-bascos subpirenaics: el nom de la ciutat d'Osca apareix en lletres ibèriques com *Bolscan*; i el cat. *Lleida* ve certament d'una variant ILE(R)SDA en lloc d'LLERDA. Encara més a l'Est tenim *Ascou*, a l'alt Arieja (mun. de 260 h.) uns 4 k. Est d'Ax-les-Thermes.

Menys segurs podem estar del mateix origen en un antics NLL del SE. d'Espanya.

Ašēūnī, que el geògraf àrab *Himyari* (c. al S. XIV) descriu com localitat plena de vergers a la *kora* de Todmir (pp. 28-29): nom i descripció repetits textualment a la p. 207, posant-ho a la regió de Lorca. Val a dir que si el basco-iberisme *azkon* s'estenia fins al baix Ebre, no sorprendria que hagués arribat fins al Segura. En un doc. de la Conca de Tremp es parla d'una «terra ad vila *Vilascons*», prop de Mur, a. 1069 (BABL VI, 120).¹ No hi ha, però, raons serioses per creure que aquest NL, ni *Ascó*, vinguin d'un NP, sigui germànic (Fürst. 147); o llatí, entre altres raons perquè en l'onomàstica romana no termina en -o(N) sinó en -onius: *Asconius* comentador de Virgili, en temps d'August. Cf., encara, NLL toscans *Ascona* i *Scono* (Pieri, *Top. V. Arno*, 70).

¹ Un *Castell-Asco* que el cens de 1359 (CoDoACA XII, 76), tan ple d'errors de còpia, posa a la vegueria de Pallars, sembla ser err. per *Castellasso* p. Sorpe i Borén. Un *Esco* de 1209, que algú em diu = «*Escó*» p. j. Sos, el trobo increïble: malentès per *Echo*?

Ascor: *Mola del Azcor* documentada en els Ports de Beseit, en primer lloc seguit de *Cucons Pudós*, C.^a Alberola i Mola de Catí, en la Sentència de Carles [Alfara], a. 1316 (AMT., Cart. 1). Semblaria àr. *ğabal al-āšqur* 'la mola dels falcons' (Lane, 1705c9), però comprovada millor la lectura per l'arxiver amic Curto creu ara que és *Astor*.

Ascuriet o *Escuriet*, barranc d'~, a Castelló de la Rib. (xxxI, 123.32). Nom paral·lel al cast. *Escorial*: sigui com a colle. en -ETUM o d'un pl. àrab (en -āit) del mossàr. *eskauria* 'escòria'.

L'Asembuja, molí antic, prop de Palma Mall.: «sunt in cequia de Cannet, xvii molendina --- Primuno: mol. de *Cubo*; 2°, est de *Laloza* ---; 14°, de *Furno*; 15°, est del *Azembuja*; 16°, est d'*Abolbàquem* ---» Rept. Mall. 137. Del berbero-àrab *az-zābbāğ* 'els ullastrès' (d'on el cast. *acebuche*, DECH); nom d'unitat en -a, i la diferenciació *bb* > *mb*, que es dona sovint en els mots d'aquesta estructura. En altres d'aquests noms, reconeixem fàcilment els mots àrabs *kūb/qubb* 'galleda'

(*RMa* 582), *al-layza* 'l'ametller', àr. *furn* 'forn', i *Abu 'l-Hākim*.

Aseranto, err. per *Asp-*, veg. *Esperan*.
Asfa, V. ARFA

ASILLAC

Nom antic de la Torre d'Elna (o Torre del Bisbe). «Via q. discurrit de *Atiliago* ad Tres-males --- de parte Albarie» a. 914 (Moreau IV, 25); que evidentment cal esmenar en *Aciliago*, atesa la forma de les altres mencions: «in suburbio Helenense, ipsa villa q. nom. *Turre* q. alium nomen voc. *Aziliaco*» a. 938 (id. VI, 99, f° 42v°); «*Aziliacho* q. v. ipsa *Turre*» a. 995 (Moreau VIII, 140). Altres cites de *Aziliaco*, anys 945 en *Hi. Lgd.* Més tard ja només es troba *villa Turri* o *Torre* (Ponsich, *Top.* 62). Com ja indicà Skok, § 2, d'*ACILIUS* (Schulze, 440), que no sols es retroba en *Azillan* (> *Azille*) de l'Aude (també *Hi. Lgd.*), sinó que forma part de l'àmplia família antroponímica romana de *ACULIUS* (veg. *Agullana/Agullent*), *Acutius*, cf. *Aquilius*, -*illius* en Schulze (i cf. DECH *aguijón/ACULEUS*). Descartables, les vacil·lacions d'*Aebischer* (*Top.* 268).

L'ASMA, barranc de ~ (Marçà i el Masroig), provinent d'una renomnada deu, coneguda com *l'Ull de l'Asmà*, Garcia (XIII, 1.5, 18.7). Certament arabisme, segurament de l'adjectiu *'asmar* que és un dels que signifiquen varietats del color negre, especialment amb el matís de 'emmorenit', 'negroide' («brun, hâlê, noiraud, nègre»), arrel que no era estranya a l'hispano-àrab: *sumra* «nigredo» *RMa* 91.1; «negro de Guineia: *azmâr, çûmar*; negra de Guineia: *çamra*» *Palc* 321b, 322a. Abunden en aqueixos termes els terrers i argillers de color foscant (les afloracions obscures del Priorat, en terreny quaternari: Iglésies-S., III, 17, 19). Però crec que degué haver-hi superposició amb un nòm diferent, peculiar de l'Ull de l'Asmà: *'ain má* 'ull d'aigua, ullal de l'aigua' (com bc. *urbegi* 'ull d'aigua'). Cf. infra el que dic de l'*Asnar*.

ASMET i *Àsmet*, formes que revestia el NP àrab *Ahmed*: entre altres que no tinc a mà, *Beniasmet* que SSiv. (10) troba com a despoblat, i avui pda. rural, de Cointaina; com a poblat morisc, anex a Benimassot, de la vall de Seta (1574), amb 11 cases de moriscos, i despoblat després de l'expulsió (amb var. *Beniasmit*). Tinc nota aquí de l'accentuació *beniāzmet*; però a Alcalà de Xivert hi ha la Bassa *Asmet* (*bāsazmēt*) amb accentuació a l'última. El NP *Ahmūd* s'accentuava en la final segon el sistema hispanoàrab (*ahmād*), però *Ahmad* restava com l'accentuació clàssica. D'altra banda sabem que els moriscos pronunciaven la *s* en fi de síl·laba com una aspiració (a la manera andalusina); d'on ultracorreccions de *hm* en -*sm*- esdevenien corrents.¹

Hi aplegarem una sèrie de NLL de l'àrea àrabo-mossàrab que s'hi assemblen aproximadament, però amb etimologia problemàtica. Són famosos, en el terme de Morella, els Bacis de *Benisme*, amb pou adjacent o deu intermitent, i amb una forta aura llegend-